

знаннями і способами одержання нових знань, які повинні включати учнів у діяльність щодо набуття знань і їх розвитку. З одного боку, тут приєднується спільна й індивідуальна діяльність, що вже підкреслює приналежність методів до розвиваючих типів навчання; з іншого боку, це не лише взаємопов'язана, але і взаємозумовлена діяльність, що свідчить про діяльність, зумовлену взаємним зв'язком учасників освітнього процесу. Це означає, що взаємопов'язана діяльність і її результати повинні зумовлювати динаміку взаємодії викладача й учня [2].

Пізнавальна діяльність – це єдність тактильного сприйняття, теоретичного мислення і практичної діяльності. Вона здійснюється на кожному життєвому кроку, у всіх видах діяльності і соціальних взаємин що вчать (продуктивний і суспільно корисний праця, ціннісно-орієнтаційна і художньо-естетична діяльність, спілкування), а також шляхом виконання різних наочно-практичних дій в учбовому процесі (експериментування, конструювання, вирішення дослідницьких завдань і тому подібне). Але тільки в процесі навчання пізнання набуває чітке оформлення в персоною, властивою тільки людині учбово-пізнавальної діяльності або ученні [1].

Одним із найбільш ефективних способів активізації навчально-виховного процесу є проблемність. Можливості активізувати пізнавальну діяльність учнів на уроці трудового навчання значно зростають, коли вчитель організує діяльність учня так, що він буде змушений не просто виконувати трудове завдання за зразком чи вказівкою вчителя, а прагнув би особисто внести нехай найпростіші зміни.

Використання комп'ютера в процесі трудового навчання значно підвищує продуктивність пізнавальної діяльності учнів, оскільки він забезпечує високу ступінь індивідуалізації навчання, створює можливості приведення у відповідність вимоги і складності навчальної програми до рівня здібностей і можливостей кожного учня [3].

Педагогічними умовами успішної активізації пізнавальної діяльності учнів у навчально-виховному процесі основної школи є: систематичний, цілеспрямований розвиток мотивації навчально-трудої діяльності учнів; створення “ситуації успіху” в пізнавальній діяльності; диференціація процесу навчання; організація проблемного навчання; використання методичної комп'ютерно-орієнтованої системи навчання.

Важливість і складність завдань, що стоять сьогодні перед загальноосвітньою школою, вимагають підвищення рівня активності учнів у навчально-виховному процесу, зокрема на уроках трудового навчання. З психолого-педагогічної точки зору, вирішення цього завдання пов'язане з забезпеченням умов, що сприяють активізації пізнавальної діяльності учнів основної школи на уроках трудового навчання.

Список використаної літератури

1. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів і педагогічних коледжей / За ред. П.І. Підкасистого. – М.: 2008. – 640 с.
2. *Микитюк О.* Пізнавальна діяльність учнів на уроках трудового навчання (технологій). Педагогіка і психологія професійної освіти. 2013. № 1. С. 93-101.
3. *Сушенцев О.* Педагогічні умови активізації пізнавальної діяльності учнів основної школи на уроках трудового навчання: автореф. дис. ... канд. пед наук – 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання. Київ, 2010.

Олег Шерстюк

СУЧАСНЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Нинішній світ як у глобальному, так і в локальному вимірі зазнає змін, що вимагає нових підходів до підготовки людини до життя, зокрема, засобами освіти. Традиційна освіта, зберігаючи загалом свій конструктивний зміст, багато в чому відстає від потреби

дня, а тим більше – від перспектив, що очікують на людину вже в недалекому майбутньому. Реформування та модернізація сучасної освіти України в напрямку інтеграції в Європейський освітній простір передбачає розробку та впровадження інноваційних освітніх систем і технологій.

Успіх України в тому, щоб побудувати суспільство освіченого загалу, бо кожна дитина, незалежно від її здібностей, має право на успіх у житті, на максимальне розкриття власних здібностей і талантів. Потрібна докорінна реформа, що зупинить негативні тенденції, яка перетворить українську школу на важіль соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку й конкурентоспроможності України.

Аналіз наукових праць засвідчив, що проблемами освітніх інновацій, інноваційного розвитку різних освітніх систем та педагогічних процесів, сучасних педагогічних ідей, а також різними аспектами новітніх педагогічних технологій та систем займаються зарубіжні та вітчизняні вчені: К. Ангеловські, В. Безпалько, І. Бех, Н. Бібік, Л. Ващенко, С. Гончаренко, Л. Даниленко, І. Дичківська, В. Ільченко, М. Кларін, Н. Кузьміна, В. Паламарчук, І. Підласий, Л. Подимова, О. Попова, М. Поташник, О. Пехота, О. Пометун, І. Прокопенко, К. Роджерс, О. Савченко, В. Сластьонін, Г. Селевко, С. Сисоєва, О. Сухомлинська, В. Химець, Н. Юсуфбекова, М. Ярмаченко та ін. [1, с. 62].

Для того, щоб бути співрозмірною з часом, освіта має носити інноваційний характер, за рядом показників обганяти його, іти попереду тих вимог, які суспільство поставить перед особистістю вже через декілька років. Інноваційність розвитку освіти – постійні нововведення в діяльність навчально-виховних закладів, у навчально-виховний процес – є тією нагальною потребою, без задоволення якої вона втратить взаємозв'язок із життям, загубить свій творчий потенціал, перетвориться в рутинну справу, не потрібну ні суспільству, ні особистості. Життя вимагає інтенсифікації пошуку, експериментування, введення новітніх технологій, застосування нових засобів навчання.

Пріоритетним напрямком роботи кожної школи є підвищення якості освіти через використання інноваційних технологій на уроках і позакласних заняттях. Тому сучасний педагог повинен досконало володіти знаннями в області цих технологій і успішно застосовувати їх на своїх уроках. Вчитель, використовуючи сучасні технології, може удосконалювати не лише фізичні якості, а також розвивати творчий потенціал учнів.

Здоров'язберегаюча технологія, вживана в системі освіти, виділяє декілька груп, що відрізняються різними підходами до охорони здоров'я і, відповідно, різними методами і формами роботи. Учителям фізичної культури

близькі фізкультурно-оздоровчі технології. Вони спрямовані на фізичний розвиток учнів. До них відносяться: гартування, тренування сили, витривалості, швидкості, гнучкості і інших якостей, що відрізняють здорову, треновану людину від фізично слабкої [4, с. 80].

За характером дії розрізняють наступні:

- **стимулюючі** дозволяють активізувати власні сили організму, використовувати його ресурси для виходу з небажаного стану. Прикладами можуть бути – температурне гартування, фізичні навантаження;

- **захисно-профілактичні** полягають у виконанні санітарно-гігієнічних норм і вимог. Обмеження граничного навантаження, що виключає перевтому. Використання страхувальних засобів і захисних пристосувань в спортзалах, що виключають травматизм;

- **компенсаторно-нейтралізуючі** – це фізкультхвилинки, фізкультпаузи, які в якійсь мірі нейтралізують несприятливу дію статичності уроків;

- **інформаційно-навчальні** технології забезпечують учням рівень письменності, необхідний для ефективної турботи про здоров'я.

• Для досягнення цілей здоров'язберігаючих технологій застосовуються наступні групи засобів:

- *засоби рухової спрямованості* фізичні вправи (фізкультмінутки і рухливі зміни; емоційні розрядки і хвилинки «спокою», гімнастика (оздоровча, пальчикова, що коригує, дихательна, для профілактики простудних захворювань, для бадьорості); лікувальна фізкультура, рухливі ігри; спеціально організована рухова активність дитяти (заняття оздоровчою фізкультурою, своєчасний розвиток основ рухових навиків); масаж, самомасаж; психогімнастика та інші

- *оздоровчі сили природи* (проведення занять на свіжому повітрі);

- *гігієнічні чинники* (виконання санітарно-гігієнічних вимог; особиста і суспільна гігієна (чистота тіла, чистота місць занять, повітря і так далі); провітрювання і вологе прибирання приміщень; дотримання загального режиму рухової активності, режиму харчування і сну;

- навчання дітей елементарним прийомам здорового способу життя (ЗОЖ), простим навикам надання першої медичної допомоги при порізах, садні, опіках, укусах); обмеження граничного рівня учбового навантаження щоб уникнути перевтоми) [1, с. 102].

Однією з головних вимог до використання перерахованих вище засобів є їх системне і комплексне вживання у вигляді занять з використанням профілактичних методик; із застосуванням функціональної музики; аудіосупровід уроків, з чергуванням занять з високою і низькою руховою активністю; у вигляді реабілітаційних заходів; через масові оздоровчі заходи, спортивно-оздоровчі свята здоров'я; вихід на природу, екскурсії, через здоров'єсберегаючі технології процесу вчення і розвитку в роботі з сім'єю з метою пропаганди здорового способу життя.

Водночас, реалізація цих вимог не може здійснюватися хаотично, безсистемно, непродумано й без урахування того педагогічного досвіду, який в минулому приводив до відомих, а в багатьох випадках і до видатних педагогічних успіхів. Сьогодні основним завданням учителя є саме створення умов для формування творчої компетентної особистості, яка буде здатна реалізувати свій потенціал у суспільстві. Отримати знання, уміння й цінності, що визначають здатність особи успішно вирішувати життєві проблеми, провадити професійну й подальшу навчальну діяльність. Тому актуальним є перехід упровадження та ефективного застосування інноваційних технологій у фізкультурно-спортивну діяльність. В останні роки в Україні відбувається процес становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження до світового освітнього простору. [6, с. 92]. Цей процес супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії та практиці навчально-виховної діяльності як у середніх, так і у вищих навчальних закладах. Однією з основних тенденцій щодо вдосконалення освітнього процесу є перехід від традиційної орієнтації на пересічного учня до створення інноваційних умов навчання через застосування сучасних інноваційних технологій, тому державна освітня політика спрямована на оновлення мети навчання й виховання та впровадження сучасних інноваційних технологій у навчально-виховний процес, про що зазначено в Законах України: «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про інноваційну діяльність», Положення «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності». Успішне здійснення інноваційної діяльності – актуальна та важлива тема сучасності, що потребує вивчення та розвитку. Інноваційна діяльність у галузі освіти досліджується окремою галуззю педагогіки – педагогічною інноватикою. Проблеми педагогічної інноватики постійно привертають увагу сучасних дослідників.

Список використаної літератури

1. Васьков Ю.В., Пашков І.М. Уроки фізкультури в загальноосвітній школі. 10 – 11 класи. – Х.: Торсінг, 2004. – 256 с.

2. Каюков В. Школа козацького виховання. Методичний вісник. – 96. – Кіровоград, 1996.
3. Кузь В.Г., Руденко Ю.Д. Українська козацька педагогіка і духовність. – Умань, 1995.
4. Матвеев А.П., Мельников С.Б. Методика физического воспитания с основами теории. – М.: Просвещение, 1991. – 191 с.
5. Шиян Б.М. Методика фізичного виховання школярів (Практикум). – Львів: Світ, 1993. – 184 с.
6. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. В 2-х частинах: Навчальний посібник. – Тернопіль, 2001.

Олена Усенко

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ УМІНЬ УЧНІВ

Розвиток сучасної системи національної освіти націлений на пріоритетність досліджень особистісних якостей учня та формування знань, умінь та навичок його майбутньої професійної діяльності.

Перед шкільною освітою стоїть складна проблема підготовки випускників, здатних до творчої діяльності на стику різних галузей знань та видів діяльності, що вимагає розвитку творчих здібностей школярів та забезпечення належного рівня індивідуально-творчого розвитку особистості кожного учня.

Заклади освіти мають забезпечити учням можливості засвоювати такий зміст навчальної інформації, який би розвивав у них навички аналізу і синтезу навчального матеріалу, формував розуміння міжпредметних зв'язків і наступність розвитку системи знань.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблем умінь і навичок, показав неоднозначне трактування цих понять серед науковців. У дидактичному аспекті питання формування умінь отримали своє висвітлення в наукових фундаментальних працях Ю. Бабанського, С. Баранова, І. Зимньої, Н. Лошкарьова, І. Лернера та ін. На увагу заслуговують дослідження вчених (Т. Борисової, П. Кузьменка, Є. Кулика, В. Оніпко, А. Терещука, П. Хоменка), які працюють у галузі теорії й методики навчання, де розглянуто окремі аспекти формування вмінь.

Основи психологічних закономірностей формування та розвитку навчальних умінь розглянуті у працях Б. Ананьєва, Л. Виготського, П. Гальперіна, О. Галкіної, Н. Талізної та ін. Значна частина психологічних досліджень присвячена формуванню проектно-технологічних умінь (М. Безруких, А. Ботвінников, О. Галкіна, Б. Ломов, А. Павлова та ін.). Дослідженню педагогічних проблем проектно-технологічної діяльності учнів та підготовки їх у закладах освіти присвячені праці А. Верхоли, Л. Гриценко, В. Сидоренко, М. Юсупової та ін.

Аналіз наукових праць присвячених методології формування трудових умінь (С. Гончаренко, В. Мадзігон, В. Сидоренко та ін.) показав, що науково обґрунтоване застосування вчителю навчально-виховному процесі певної технології сприяє розвитку в учнів різних компетенцій, необхідних для повноцінного функціонування у межах сучасного суспільства. Аналіз праць, присвячених використанню педагогічних технологій в навчанні, таких учених як В. Володько, Л. Кравченко, О. Кудря, І. Савенко, В. Титаренко, А. Цина та ін. показав, що науковці рекомендують застосовувати комп'ютерні, проектні, особистісно орієнтовані технології як найбільш дієві.

Вирішення проблеми формування проектно-технологічних умінь учнів забезпечується використанням у галузі освіти нових інформаційних технологій, сучасних досягнень психолого-педагогічних наук, застосуванням інноваційних методів навчання, що допомагають активізувати пізнавальну і трудову діяльність учнів.